

УДК 378.1

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Ольга БОГОНІС

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПОНЕНТІВ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ГОТЕЛЬНОГО ТА РЕСТОРАННОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

У статті розглянуто головні теоретичні підходи в педагогічному моделюванні в контексті проблеми формування економічної компетентності майбутнього фахівця. Проаналізовано останні наукові дослідження та публікації на визначену тематику. Описано та обґрунтовано компоненти моделі формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу в коледжі, яка дасть змогу забезпечити впровадження методики реалізації педагогічних умов розвитку досліджуваного явища, спрямованої на досягнення майбутніми фахівцями ефективного результату у вирішенні економічних завдань у сфері готельного та ресторанного обслуговування.

Ключові слова: компетентнісний підхід, економічна компетентність, модель формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу, компоненти моделі.

О. Богоніс. Характеристика компонентів моделі формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного обслуговування. В статті розглянуто основні теоретичні підходи в педагогічному моделюванні в контексті проблеми формування економічної компетентності майбутнього фахівця. Проаналізовані останні наукові дослідження та публікації на визначену тематику. Описано та обґрунтовано компоненти моделі формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу в коледжі, яка дасть змогу забезпечити впровадження методики реалізації педагогічних умов розвитку досліджуваного явища, спрямованої на досягнення майбутніми фахівцями ефективного результату у вирішенні економічних завдань у сфері готельного та ресторанного обслуговування.

номической компетентности будущих младших специалистов гостиничного и ресторанного сервиса в колледже, которая позволит обеспечить внедрение методики реализации педагогических условий развития исследуемого явления, направленной на достижение будущими специалистами эффективного результата при решении экономических задач в сфере гостиничного и ресторанного обслуживания.

Ключевые слова: компетентностный подход, экономическая компетентность, модель формирования экономической компетентности будущих младших специалистов гостиничного и ресторанного сервиса, компоненты модели.

O. Bogonis. Characteristics of components of the model of forming economic competence of the future junior specialists of hotel and restaurant service. The article deals with the main theoretical approaches in pedagogical modeling in the context of the problem of forming the economic competence of a future specialist. Recent scientific studies and publications on a certain topic have been analyzed. The components of the model of forming the economic competence of future junior specialists in the hotel and restaurant service in the college are described and substantiated, which will enable implementation of the method of realization of the pedagogical conditions of the development of the phenomenon aimed at reaching future specialists with an effective result in solving economic problems in the area of hotel and restaurant services.

Key words: competence approach, economic competence, model of formation of economic competence of future junior

specialists of hotel and restaurant service, model components.

Мета: охарактеризувати та обґрунтувати компоненти моделі формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу у професійному коледжі.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Питання розробки ефектвної моделі формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу в коледжах, а відповідно, характеристики та обґрунтування її компонентів не була предметом спеціального наукового вивчення, що й зумовило актуальність даного дослідження. Формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу слід розглядати як комплексний процес становлення майбутнього спеціаліста сфери HoReCa, що включає оволодіння системою професійно-орієнтованих економічних знань, навичок та вмінь, які зможуть забезпечити здатність майбутнього спеціаліста використовувати й актуалізувати їх у процесі здійснення професійної діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій. Сутність та зміст економічної компетентності в певних професійних контекстах досліджували Т. Бурлаєнко, С. Вігер, В. Дивак, Г. Дмитренко, Н. Овсяк, О. Онурієва, Л. Отрощенко, О. Падалка, В. Саюк, К. Гушко, О. Цільмак, О. Шпак. Певні компоненти економічної компетентності описали О. Анкудинова, А. Ніволаєва, К. Овакімян, Г. Ложкін, В. Спасеніков та інші. Проблеми методики викладання економіки вивчали М. Багров, М.

Баранський, Н. Бірюкова, Ф. Заставний, Л. Круглик, П. Масляк, М. Пістун, А. Сиротенко, О. Топузов, О. Топчів, Б. Яценко та інші. Формування економічної освіти подано у працях А. Аменда, В. Аносова, Е. ДжМайєра, П. Єщенко, Р. Капелюшнікова, Р. Кійосаки, Ю. Пахомова та інших.

Аналіз наукової літератури свідчить, що окреслена проблема не була предметом спеціального вивчення, що й зумовило актуальність нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна компетентність майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу – це здатність особи здійснювати трансформацію в дії мотиваційно-особистісних, когнітивно-пізнавальних, діяльнісно-рефлексивних ресурсів при вирішенні економічно-професійних завдань та забезпечувати ефективну самореалізацію в динамічних ринкових умовах готельного та ресторанного обслуговування (далі – HoReCa). У структурі даного визначення мотиваційно-особистісний, когнітивно-пізнавальний та діяльнісно-рефлексивний компоненти систематизують особистісні якості і професійні компетенції, зміст яких спрямований на формування цих компонентів, а відтак – й економічної компетентності майбутніх фахівців.

Охарактеризуємо складові компоненти економічної компетентності. Так, мотиваційно-особистісний компонент передбачає формування й розвиток індивідуально-психологічних якостей, спрямованих на успішне опанування студентами обраної спеціальності й економічної компетентності, необхідною для функціонування у середовищі HoReCa.

Основними особистісно-професійними характеристиками у цьому контексті є: професійні мотиви, економічна культура та відповідальність. Професійні мотиви, у свою чергу, детермінують навчальні та професійні досягнення, модифікуючись стосовно соціально-економічних факторів, і визначають індивідуальну траєкторію професійного становлення майбутнього фахівця. Урахування аналізу професійних мотивів студентів коледжу слугує основою суджень про рівень сформованості досліджуваного явища та за потреби – його корекції, що й дає змогу з більшою визначеністю робити висновки про внутрішні потреби та професійну спрямованість особистості.

Розуміючи потребу як нестачу суб'єкта в чомусь, мотиви відтворюються обґрунтованим рішенням про задоволення або незадоволення зазначеної потреби, яке призводить до певних дій. Власне усвідомлення необхідності в задоволенні потреби з урахуванням суб'єктивних і

об'єктивних факторів на психологічному рівні характеризується як мотивація, результатом якої є стійкий мотив, а відтак конкретна діяльність на задоволення потреби.

На нашу думку, на період вступу абітурієнтів до коледжу за напрямом готельного та ресторанного сервісу їхні професійні мотиви є частково сформованими, нечіткими, такими, що задовольнили б потребу тільки в опануванні певної спеціальності з перспективним працевлаштуванням у галузі. Однак зовнішні та внутрішні чинники в освітньому середовищі можуть як позитивно, так і негативно впливати на досягнення стійкості професійних мотивів студентів, що спричинено неповними знаннями особистості про особливості спеціальності, зокрема, і значення формування економічної компетентності для успішної майбутньої професійної діяльності. На початку навчання мотивація розгортається у площині вироблення стійких мотивів до навчальної діяльності, специфіка якої водночас закладає основи конструктивної професійної мотивації, яка проявляється усвідомленим мотивом до дії: глибоким опануванням компетентностями, важливими для майбутньої професії.

Таким чином, мотиваційний аспект у процесі формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу акумулює особистісну усвідомлену готовність студента до опанування компетентності в умовах навчання з наступною здатністю продуктивного відтворення у професійній діяльності.

Зовнішні та внутрішні фактори впливу на формування мотивів особистості до опанування економічної компетентності загалом зумовлюють рівень сформованості інших компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності, і детермінуються специфікою культури: особисті, психологічної, професійної, економічної, правової, інформаційної тощо. У цьому контексті зазначимо, що поняття "культура" (лат. culture – обробіток, догляд, шанування, виховання, освіта, розвиток) – це система програм людської діяльності, поведінки і спілкування особи для зміни та вдосконалення суспільного життя в усіх його основних виявах [3, 439]. На переконання В. Журавського, культура передається діяльністю, утілюється в результатах продуктивної діяльності, технологічність виконання якої надає культурі особливої якості [4].

Із взаємодоповнювального тлумачення поняття "культура" випливає розуміння того, що економічна культура є своєрідним окремим спектром загальної культури особистості, але не відособлених від

інших видів культур. У площині бурхливого розвитку соціально-економічних відносин у галузі сфери послуг економічна культура майбутніх фахівців виступає якісною характеристикою сучасної особистості, котра має світоглядну економічну освіченість, економічну свідомість та мислення, уміє визначити необхідний набір економічних компетенцій для реалізації своєї будь-якої соціальної ролі [2, 119]. У свою чергу, соціалізація майбутнього фахівця сфери HoReCa у соціокультурному середовищі породжує стійке формування цінностей, моделей поведінки, способів дій, що не суперечать професійній культурі, відповідають економічним принципам сфери та сприяють розвитку як особистості, так і галузі загалом.

У контексті формування економічно культурного майбутнього фахівця сфери HoReCa чільне місце належить відповідальності – якості особистості, визначеної дескриптором інтегральної компетентності у НРК як здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності [11]. Відповідальність за результати навчання та/або професійної діяльності для фахівців сфери HoReCa передбачає їхню здатність не тільки компетентно здійснювати професійні функції, а й економічно грамотно й самостійно управляти виробничими і технологічними процесами, брати на себе відповідальність за свої результати діяльності та за необхідності – за роботу інших.

Психологічні дослідження дефініції "відповідальність" дали змогу вченим з'ясувати, що між поняттями "людина" і "відповідальність" можна поставити знак рівності, тобто бути людиною – означає чітко усвідомлювати своє життя, свою відповідальність [15].

Процес усвідомлення себе і своєї соціальної ролі, готовність до здійснення конкретних дій у навчальному та/або професійному середовищі є результатом мотивації, після якої стійкі мотиви породжують дії – відповідальні рішення в конкретній ситуації. За таких обставин пов'язуємо відповідальність із мотивами особистості. У той же час відповідальність є центральною індивідуальною якістю, яка передається "мірою" свободи людини в досягненні особистісних цілей, які, збігаючись із професійними, досягаються шляхом виконання фахівцем професійних функцій, обов'язків, законів, інструкцій, розпоряджень тощо.

Важливо зазначити, що рівень відповідальності залежить від ситуації, предмета, середовища, стосовно яких особистість має її проявити. За таких обставин простежується зв'язок відповідаль-

ності й культури, особистих цінностей й особливостей соціокультурного середовища, тенденцій і традицій тощо, ураховуючи які, свобода прийняття відповідальних рішень може мати й певні обмеження.

Отже, мотиваційно-особистісний компонент економічної компетентності першочергово окреслює такі індивідуально-психологічні якості особистості, формування яких у процесі професійної підготовки в коледжах сприятиме розвитку сфери самосвідомості особистості: становленню стійких професійних мотивів, розширенню професійної культури, виробленню професійної впевненості у прийнятті відповідальних рішень, що комплексно забезпечать самореалізацію фахівця HoReCa у соціально-економічних реаліях галузі.

Мотиваційно-особистісний компонент економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу закладає основу розвитку когнітивної сфери особистості, попередньо визначеної нами в контексті дослідження когнітивно-пізнавальним компонентом, що включає: економічні знання, інноваційно-творче економічне мислення, вільну комунікацію (взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності).

За умови паралельного формування всіх компонентів економічної компетентності, зокрема мотиваційно-особистісного й когнітивно-пізнавального, складова останнього, а саме економічні знання, необхідність у їх постійному поглибленні – мають перетворитися в особисті переконання, норму поведінки, життєву позицію. Як зазначає В. Кремень: "...Аби не відстати від прогресивних змін, людина має формуватися як знанцева, для якої знання є основою життя й діяльності, методологією пошуку й прийняття рішень. Мало побороти відстань між засвоєними знаннями й діяльністю людини, треба зробити знання основою всієї поведінки і життя людини у будь-якій сфері, її сутнісним стрижнем. Для такої людини навчання, отримання нової інформації є сутнісною рисою способу життя. Людина розумна в ХХІ столітті – це людина, що постійно навчається" [8].

Поділяючи позицію академіка, ми переконані, що у процесі професійної підготовки майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу в коледжах переконання студентів щодо безперервного поглиблення економічних знань має бути закладено на рівні свідомості. Адже студента повинні зацікавлювати не тільки ті знання, які пропонуються навчальними дисциплінами, а й такі, що є інноваційними, сьогодишніми, перспек-

тивними.

Акцент уваги роботодавців на рівень професійної підготовки випускників посилюється в умовах інноваційного прогресу виробництва. Своєрідні "претензії" ринку праці до ринку освітніх послуг щодо невідповідності якості освіти потребам працедавців не є відкриттям. У той же час педагогічний досвід засвідчує, що чинні навчальні програми з підготовки майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу є перенасичені анахронічними матеріалами, що обмежує студентів в опануванні актуальних практичних знань, необхідних для професійної діяльності в індустрії гостинності, яка бачиться прогресивною галуззю економіки зі зростаючим рівнем спеціалізації, наростанням процесів концентрації виробництва та переходом на нові технології [5].

На актуальності та практичній цінності економічних знань наголошують М. Сергеева, Н. Беденко, зазначаючи, що економічні знання – це нова та особлива галузь знань молоді, таких необхідних для розвитку економічного мислення, економічної культури тих, хто навчається. Вони становлять основу економічного виховання та одну з найважливіших умов комфортного життєзабезпечення в майбутньому [12, 58]. Такими економічними знаннями в контексті підготовки молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу в коледжах визначаємо: підвищення якості обслуговування залежно від споживчого попиту та контингенту, джерела товаропостачання,

вплив логістики на підвищення конкурентоспроможності підприємства, збалансованість попиту та пропозиції, фундаментальні принципи інтегрованого підходу до менеджменту замовлень, основи знань у галузі маркетингу щодо просування товарів на ринку з урахуванням задоволення потреб споживачів та забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Пізнання економічних знань й адекватне їх відбиття в мисленні студентів через сукупність уявлень, понять, суджень, теорій, ідей дасть змогу досягти належного рівня сформованості економічної компетентності задля ефективного здійснення майбутніми фахівцями сфери HoReCa: управлінської, підприємницької, маркетингової, менеджерської діяльності в галузі; роботи з фінансовою документацією; планування, організації і контролю виробничих процесів тощо.

Безперечно, економічні знання у сфері HoReCa потрібно постійно оновлювати, оскільки, як і в інших галузях виробництва, виникають нестандартні ситуації, що потребують грамотного економічного вирішення. Більш того, накопичення еко-

номічних знань сприятиме розв'язанню завдань не тільки в готельно-ресторанній індустрії, а й можуть забезпечити успішну соціалізацію особистості в інших соціально-економічних секторах суспільства.

На основі ефективно сформованих економічних знань у ситуаціях, що потребують економічного вирішення, людина оцінює завдання, розмірковує про способи його вирішення у контексті економічної доцільності. Процес осмислення і переосмислення, засвоєння людьми нагромаджених суспільством економічних знань Г. Товканець характеризує як економічне мислення, яке безпосередньо пов'язане з економічним життям суспільства, відтворює у визначеній логічній послідовності економічні взаємини з відповідними їм економічними законами [13].

Власне видозміна не тільки економічного життя суспільства, а й освітнього, політичного, культурного тощо, на нашу думку, призводить до порушення логічних схем відтворення економічних відносин, актуалізуючи розвиток інноваційно-творчого економічного мислення в межах економічної і правової культури.

Звертаючись до положень Закону України "Про інноваційну діяльність", поняття "інновація" – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [10].

У цьому контексті розмірковуємо, що майбутній фахівець сфери HoReCa, котрий інноваційно-творчо мислить при вирішенні завдань економічного спрямування, здатен генерувати та реалізовувати нові економічні ідеї, здійснювати техніко-економічні, наукові розробки, проекти щодо створення і реалізації інноваційного продукту, процесу, послуги у сфері готельно-ресторанної індустрії.

Доведення інноваційно-творчої ідеї до практичного використання в галузі HoReCa вимагає мобілізації мотиваційно-особистісних та когнітивних ресурсів особистості (ідеться про цінності, культуру, мотиви, відповідальність, безумовно, знання тощо), результатом яких мають бути економічні або інші зміни в галузі виробництва, які є доцільними, не суперечать економічним принципам, задовольняють ринкові потреби, приносять економічний дохід підприємству та сприяють розвитку економіки країни.

Систематичне поглиблення знань у ході продукування інноваційно-творчих задумів задля всебічного прогностичного бачення їх результатів актуалізують процеси пізнання нових знань, які розши-

рюють інтелектуальну сферу майбутнього фахівця, розвивають творчі здібності, дослідницькі, пізнавальні, пошукові навички і дають змогу здійснювати економічно-доцільну виробничу, проектну діяльність з високою продуктивністю.

На етапі продукування інновацій у готельно-ресторанній індустрії слід врахувати, що для сфери HoReCa характерною особливістю функціонування є взаємини у площині "людина – людина", "людина – середовище", що й посилює значення конструктивної комунікації, визначеної у НРК як взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності.

З позицій соціальної психології означені процеси є взаємопов'язаними, акумулюються у широкому значенні поняття "спілкування" і реалізуються через комунікацію, інтеракцію, соціальну перцепцію. Відтак комунікація забезпечує обмін інформацією, інтеракція передбачає організацію взаємодії між суб'єктами діяльності, перцептивна сторона – означає процес сприйняття й пізнання партнерів спілкування, встановлення на цій основі взаєморозуміння [1, 82].

Отож окремо означені вектори спілкування не можуть функціонувати окремо, вони комплексно забезпечують входження, адаптацію й діяльність особистості в контексті соціокультурного середовища.

Таким чином, ступінь сформованості когнітивно-пізнавального компонента, а саме економічних знань, інноваційно-творчого економічного мислення, вільної комунікації закладає основи розвитку діяльносної сфери особистості, схарактеризованої у структурі економічної компетентності діяльносно-рефлексивним компонентом – підприємницькою компетентністю, професійною мобільністю, конкурентоздатністю.

Звертаючись до узагальнених матеріалів українсько-польського проекту "Уроки з підприємницьким тлом" [14], переконаємось, що актуальність формування підприємницької компетентності є не тільки завданням професійної освіти в контексті опанування окремих професій чи спеціальностей. Розвиток перших навичок щодо здійснення підприємницької діяльності має стартувати на перших етапах входження особистості в соціальні відносини. Не заперечуючи досягнень системи загальної освіти з формування підприємницької компетентності учнів, ми розуміємо, що професійна освіта є спрямовуючою ланкою у розвитку підприємницької компетентності стосовно образної особистістю майбутньої професії.

Економічний контекст формування

підприємницької компетентності найбільш тісно переплітається із змістом економічної компетентності, а у процесі викладання економічних дисциплін у коледжах викладачі планово й позапланово організують заняття, тематика яких спрямована на пізнання економічних істин, понять, категорій, явищ, формування вмінь щодо здійснення підприємницької діяльності. Невідомими у цьому процесі є актуалізовані особистісні якості студентів: креативність, творчість, інноваційність, мотиви досягнення успіху, здатність до ризику, спроможність планувати та організувати підприємницьку діяльність, професійна мобільність, конкурентоздатність тощо.

Сьогодні підприємницька компетентність є одним із критеріїв якості професійної готовності випускника до здійснення діяльності в галузі. Запити роботодавців сфери HoReCa до рівня її сформованості засвідчуються численними бізнес-тренінгами, управлінськими, лідерськими та корпоративними тренінгами на підприємствах, що сигналізує про "до навчання" фахівців бути влєвненими, інноваційними, мережними, мобільними, гнучкими тощо.

У змісті діяльносно-рефлексивного компонента охарактеризовані нами підприємницька компетентність і професійна мобільність, які є рушіями зростання фахівця за особистісним і професійним векторами. Можливості реалізації особистісних якостей працівника в реальних умовах праці та здатність діяти в умовах ринкових відносин, отримувати при цьому прибуток, достатній для науково-технічного вдосконалення виробництва, стимулювання працівників і підтримки продукції на високому рівні, і визначають конкурентоспроможність [3, 414].

Вважаємо, що в контексті формування економічної компетентності студентів коледжу розвиток конкурентоздатності відбувається у площині мотиваційно-особистісної, когнітивно-пізнавальної, діяльносної сфер особистості. На підтвердження цього Л. Мігіна наголошує, що в основі розвитку конкурентоздатної особистості знаходиться розвиток рефлексивної особистості, здатної організувати свою діяльність та поведінку в динамічних ситуаціях, що володіє новим стилем мислення, нетрадиційними підходами до вирішення проблем, адекватним реагуванням у нетрадиційних ситуаціях [9, 98].

Моделі поведінки майбутнього фахівця у професійній діяльності, дії, спрямовані на реалізацію цілей, добір способів досягнення успішності у професійній та соціальній діяльності мають координуватись й "перевірятись" рефлексивними процесами, розвиваючи конкурентоз-

датність фахівця сфери HoReCa як системне особистісне утворення, що функціонально забезпечує конструктивне якісне виконання професійної діяльності через усвідомлені на рефлексивній основі дії, спрямовані на реалізацію власних можливостей задля самореалізації.

Ми погоджуємось із міркуваннями Н. Креденець, що в особистісній сфері рефлексія є властивістю суб'єкта, що охоплює процеси самосвідомості, осмислення, самоаналізу, саморозуміння, самоорганізації, самоконтролю тощо та спонукає до роботи над собою, самопізнання внутрішніх психічних, емоційно-вольових станів; сприяє усвідомленню необхідності вдосконалення індивідуальних особливостей з метою подальшого саморозвитку. У діяльносно-поведінковій, виробничій площині здатність до рефлексії виявляється усвідомленням і регулюванням професійної діяльності, реалізацією її функцій, переосмисленням процесів, результатів, засобів їх досягнення, установленням гармонійних взаємин з учасниками спільної діяльності тощо [7, 230–231].

Таким чином, діяльносно-рефлексивний компонент координує характер вияву економічної компетентності в діях, які здійснюють молодші спеціалісти готельно-ресторанного сервісу як у навчальній, так і майбутній професійній діяльності.

Реалізація змістового блоку моделі, що включає обґрунтовані компоненти економічної компетентності молодших спеціалістів готельно-ресторанного сервісу, уможливується за участі педагогів і студентів, зацікавлених у високих показниках формування досліджуваного феномена. Отже, у моделі суб'єктний блок окреслює суб'єкт-суб'єктні взаємини між педагогами та студентами коледжу, які ґрунтуються на принципах індивідуалізації, партнерства і співробітництва того, що передбачають взаємини найбільш сприятливі для всебічного розвитку особистості, економічної та професійної компетентності.

Партнерська взаємодія педагогів і студентів у процесі професійної підготовки покликана реалізувати змістовий блок моделі, організаційно-методичні інструменти функціонального забезпечення яких надає їй процесуальний блок: педагогічні умови та методика їх реалізації; форми, методи, засоби, інноваційні педагогічні технології навчання.

Змістово-інтеграційний етап направлений на підвищення ефективності формування економічних знань студентів коледжу через професійну спрямованість навчання економічних дисциплін на основі інтеграції. Оновлення змісту економічних дисциплін передбачає вихід за межі навчального матеріалу дисципліни "Еконо-

міка підприємства", "Ціноутворення", об'єднуючи необхідні різнобічні економічні категорії в єдиний інтегрований навчальний спецкурс "Моя економічна компетентність". Його запровадження в коледжах надасть змогу створити передумови для формування економічної компетентності, якісно нових осмислених знань, яким характерна практичність застосування в майбутній професійній діяльності у сфері HoReCa.

Основними формами для реалізації змістово-технологічного етапу методики слугують: бінарні заняття, тренінги, участь викладачів і студентів у науково-практичних конференціях, семінарах, практикумах; проходження стажування на підприємствах тощо. Вони сприяють розширенню когнітивно-пізнавальної сфери особистості шляхом всестороннього вивчення економічних явищ з наступним їх перенесенням у конкретні ситуації щодо вирішення економічних завдань.

Технологічно-діяльнісний етап реалізації методики формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу координує доцільність вибору педагогічних технологій, їх послідовне застосування для розвитку діяльнісної сфери особистості (діялісно-рефлексивного компонента економічної компетентності).

Значні можливості проблемного навчання (засвоєння знань, дієвість знань, стимулювання аналітичного та логічного мислення тощо), ігрових технологій навчання (соціально-економічне спілкування, творча діяльність, самоосвіта, прийняття рішень у нестандартних ситуаціях тощо), інших різновидів інноваційних педагогічних технологій нині інтенсифікуються стосовно можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють організувати навчання дистанційно. Як зазначає С. Кравець, "...потенціал технологій дистанційного навчання дає змогу педагогам поглиблювати зміст, розширювати методи, форми навчання, диференціювати й індивідуалізувати навчання учнів, випереджуючи стандартизований зміст професійної підготовки з орієнтацією на соціокультурний контекст або соціальну ситуацію професійного розвитку" [6, 101].

Технології досягнення належного рівня сформованості економічної компетентності студентів можуть трансформуватись у систему змішаного навчання (традиційне навчання і дистанційне), однак, важливим у цьому процесі є результат діяльності, усвідомлений як студентом, так і педагогом на рефлексивній основі.

Мотиваційно-спонукальний, змісто-

во-інтеграційний, технологічно-діяльнісний етапи методики формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу співвідносяться з реалізацією педагогічних умов, спрямованих на формування компонентів досліджуваного явища, забезпечуючи їх успішне функціонування.

Ефект упровадження педагогічних умов на основі методики формування економічної компетентності засвідчує результативний блок моделі, що передбачає інструментарій оцінювання динаміки рівня сформованості економічної компетентності студентів коледжу у процесі професійної підготовки.

Отже, модель формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу служить підсистемою, яка природньо інтегрується у педагогічну цілісність, послідовно відтворює об'єкт і предмет дослідження і шляхом комплексного функціонування цільового, змістового, суб'єктного, процесуального й результативного блоків забезпечує впровадження методики реалізації педагогічних умов розвитку досліджуваного явища, направленої на досягнення майбутніми фахівцями ефективного результату при вирішенні економічних завдань у сфері HoReCa.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Наступними кроками бачиться визначення критеріально-діагностичного інструментарію оцінювання рівня сформованості економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева Г. Социальная психология : учеб. [для высш. учеб. завед.] / Г. Андреева. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 376 с.
2. Богоніс О. М. Економічна компетентність та освіченість учнів / О. М. Богоніс // Актуальні проблеми соціокультурного розвитку особистості : [збірник наукових праць]. – 2017. – 287 с. – С. 119.
3. Енциклопедія освіти / [голов. ред. В. Г. Кремень]; АПН України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 414, 439.
4. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / Журавський Віталій Станіславович. – К. : Ін Юре, 2003. – 416 с.
5. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Інноваційні технології в готельному господарстві" (для студентів 5 кур-

су денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня магістр спеціальності 8.14010101 – "Готельна і ресторанна справа") / Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В., Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2013.

6. Кравець С. Г. Функціональне забезпечення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників засобами дистанційного навчання / С. Г. Кравець // Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи: [зб. наук. пр.]. – 2016. – Випуск 8. – С. 100–108.

7. Креденець Н. Д. Теоретичні та методичні засади формування професійної компетентності молодших спеціалістів легкої промисловості: дис. докт. педагогічних наук : 13.00.04 / Креденець Неля Дмитрівна. – К., 2016. – С. 230–231.

8. Кремень В. Г. Освіта, особистість і соціальний поступ / В. Г. Кремень // Доповідь на VI Українсько-польському форумі "Освіта для сучасності" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/777/>. – Назва з екрана.

9. Митина Л. М. Психологія труда і професіонального розвитку учителя [текст] / Л. М. Митина. – М. : Академия, 2004. – С. 98.

10. Про інноваційну діяльність. Закон України № 40-IV від 04.07.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. – Назва з екрана.

11. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. № 1341 // Законодавство / Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>. – Назва з екрана.

12. Сергеева М. Г. Система оценки качества непрерывного экономического образования / М. Сергеева, Н. Беденко. – Курск, 2012. – С. 58.

13. Товканець Г. В. Категорії і функції вищої економічної освіти / Г. В. Товканець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_DSN_2012/Pedagogica/2_114645.doc.htm. – Назва з екрана.

14. Уроки з підприємницьким тлом : навчальні матеріали [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sae-ukraine.org.ua/ua/resource/uroki_z_pidpriemnytskim_tlom. – Назва з екрана.

15. Франкл В. Человек в поисках смысла : [текст] / В. Франкл. – М. : Прогресс, 2011. – 368 с.

Стаття надійшла 21.04.2017 р.